

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ט:ט] (ב) [מוספתא פ"א] (ג) [במשנה כגמשנית אחת כהן] (ד) [ז"ל אברייא] (ה) [בס"א ע"ג] (ו) [רב שמי אומר מני כ"ג שלח מושמט. אומר רבינו יצחק בן רבינו מאיר דרב אשי פליג ארז נחמן דלית ל"י חוקה דלין ארס טורח כ"י כדפי' לעיל. וי"ת אומר דלא פליג דדוקא ציהודה שנהנו למשמט ואירע שלא משמט איתו יכול לטעון דדומה לדבר שהוא כרמאתם בגלל מצי טעין כדדיוק לעיל א"ע"ג דגביל לא היו ממשמשין דקדמי צברייא ומיהו כן לפיכך ה"א בגליל מצי טעין הי"ת אם אי"ע שמשמשו ור"י תירץ לפרש כן למאי דדמי אית לא דקא טעין טענת דמיס ולא אומר חוקה דלין ארס טורח כ"י.]

מוסף רש"י

האובל אצל חמיו. כימיס שכן איריון לטאולין (לעיל ט:). אינו יכול לטעון טענת בתולים. כמסקנה לחופה (טו). מפני שמתייחד עמה. ציהודה היו מייחדין אותם (טז). כדי שיהא לבו גס בה. כלומר ניל ומתקן עמה שלא ידיו עושין זו מזה כגבילת מלוה. הלכך מיישקין דלעיל בעיל (יבמות טא). למשמש את החתן וצ"ל. כלומר נאק אחריהם שלא יתנו גס מנקה רמאות טענת בתולים (קידושין י:).

תוספות ר"ד

אמר רבא זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. פ"י כיון שהעדים מבררים ומעידים שלא בא עליה כשנסה [ראשון] אי"ב בחזקת בתולה כנסה ושי"מ כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה. ור"א אמר בעלמא לעולם אימא לך דלית לו מידו ושאני תביא מפה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקום שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דלילו במקום שנהגו לייחד מאי מימשוש צניי ה"י אין שם טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אילומא ארישא**. אמנהג דמיידיקין: **יש שנהג להסייעו** מיעי **ניס**. דלין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אמנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא חלל**. אמר צנא לה בתולים וכו'. ואמר רבא מקח טענת לגמרי משמע לית לה כלל. והכא דקאמר זאת אומרת דיוקא בעלמא סבר לדייק מניה ולמיטר דתנא דהאי מתינתא ס"ל הכי וליחא אלא כדחריצא רב אשי. ומקשה וליחוש שמא תחתיו זינתה וא"ר שרביא כגון שקידש ובעל לא חלל. פ"י כל היכא דהויא טענה טענת ברי ובעל טעין טענת שמא כגון תחתין נאנסתו או מוכת עין אני נאמרת ושקלא כתובה ושירא לבעלה כדלקמן ואפילו ר' יהושע דאמר לקמן בראוה מדברת חיישקין

ואם אומרים כו'. דהא ודאי בחזקת יכול להפסידה מנה הראוי וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי **שמא חסיו וינסה**. ו' אמתיניתין פריך טענת בתולים ולא מוקינן ליה לצא אס תחמיו זינתה אס לא ושמא אסורה היא לו בשלמא אהך דלעיל דלמחר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה לא מקינן דליכא למימר כשצא לבית דין וצאו עדים שזינתה קודם לכן אצל הכא קמני אין יכול לטעון מתוך כך לא יצא לצד"ד: **שקידש ועצל לאלפר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש לאלתר ובעל לאלתר. שלא פירש ממנה צין קידושין דבעילת דודא לא תחמיו זינתה: **ואיכא דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי ורב שריא אמתיני': **ואם אומרים**. מדקמני מתני' אין לכן טענת בתולים: **וליוחש שמא חסיו וינסה**. ואמאי תני אין לכן טענת בתולים: **מאן דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי אצרייתא: **כ"ש אמסני**. דכיון דאצרייתא אע"ג דלמרו עדים לא נסמרה לראשון ושני זה בחזקת בתולה כנסה ולעילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה ופילו לא תשמע כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה דשאי אמתנייתין דלא הצטימורו עדים על כך איכא למתנייה לדרבה ומאי דלחדר ליה רב אשי: **ומאן דסני לה**. דרבה ורב אשי אמתיניתין: **אצל אצרייתא לא**. מתני להו דמצרייתא ודאי שפיר ש"מ זאת אומרת דרבה ועלה לא הוה לרב אשי להאדורי שאני הכא שהרי כנסה ראשון דמאי אמר אלא אעדים סמכי טענת דקמני אין השני יכול לטעון אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה: **מקומות מניה דהיכא דלא נהיגי לייחד יכול לטעון: דרסניא**. דמקומות מקומות יש: **למשמש**. לפשפש ולמשמש צמטסיהן צאותו הלילה שלא יקללנו זה ארס] לא צמטסיהן צמטסיהן שלא יראה זו דם בתולים ויאדר וו לא תביא מפה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקום שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דלילו במקום שנהגו לייחד מאי מימשוש צניי ה"י אין שם טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אילומא ארישא**. אמנהג דמיידיקין: **יש שנהג להסייעו** מיעי **ניס**. דלין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אמנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא חלל**. אמר צנא לה בתולים וכו'. ואמר רבא מקח טענת לגמרי משמע לית לה כלל. והכא דקאמר זאת אומרת דיוקא בעלמא סבר לדייק מניה ולמיטר דתנא דהאי מתינתא ס"ל הכי וליחא אלא כדחריצא רב אשי. ומקשה וליחוש שמא תחתיו זינתה וא"ר שרביא כגון שקידש ובעל לא חלל. פ"י כל היכא דהויא טענה טענת ברי ובעל טעין טענת שמא כגון תחתין נאנסתו או מוכת עין אני נאמרת ושקלא כתובה ושירא לבעלה כדלקמן ואפילו ר' יהושע דאמר לקמן בראוה מדברת חיישקין

שכא נבעלה לנתין ולממור דוקא להנשא אבל לאוסרה על בעלה בייחוד בעלמא הא אמרי' לקמן דמודר ר"י דלא אסרה לה אפי' אם הוא חתן וז"ל אילו טענה האשה ואמרה שבעלי בא עלי קודם נשואין לא הוה מקשי' וליחוש שמא תחתיו זינתה דהויא נאמנת אלא חתן לא שנה טענה האשה אלא לא טענה היא ואפי' אומר' לו כ"ד שאינ' יכול לטעון טענת בתולים שמא בא עליה קודם נשואין משנה ששניהם נאותר לכנסו ואע"פ שהאשה אינה יודעת לטעון. י"ל שלמפרע היה מערה בה והוציא

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

יב.

אמר רבה זאת אומרת. נראה דהכא גרסינן רבה דהא רבא קאמר לעיל דמקח טעות לגמרי משמע ולי גרסינן הכא רבא א"כ תיקשי מתניתין רישא לסיפא דהא זאת אומרת איכא למידק נמי ממתניתין כדאמרין צסמוך אלא ודאי נראה דהכא גרס רבה דרצא דאמר לעיל מקח טעות לגמרי משמע יפרש כמו רב אשי: **בנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה**. והא דקמני שהרי כנסה לראשון פירש ריב"ז דהכי משמע ליה אין לשני טענת בתולין לחסרה מכתובתה כלום שהרי כנסה לראשון וגרס להיות כמזבנה מנה ואינו יכול לחסרה כלום מאותה מנה דלא מנהיג טענת בתולין אלא ממנה דבתולין: **שאני הכא שהרי כנסה לראשון**. ולדעתא דבעולה נישאת ואע"ג דעדים מעידים שלא נבעלה אינו סומך על זה מאחר שהיו נישואין וסבר דלשצמה אומרים כן:

וניחיוש שמא תחתיו זינתה. אין לומר דפריך אמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים לאוסרה עליו ניוחש צאשת כהן שמה תחמיו זינתה דליכא אלא חדא ספיקא ספק תחמיו ספק אין תחמיו דהא מצי לשנויי דהא דליו יכול לטעון היינו להפסידה מכתובתה דליכא ספק ספיקא דלפי' תחמיו אימור צאונס הוה ואין זה דומק דלעיל נמי מפרש אינו יכול לטעון טענת בתולים הכי דקאמר למאי אי לאוסרה עליו ציהודה אמאי לא כו' אלא אכתובה פריך אמאי אינו מפסיד לה ונראה לר"י דלרב אשי פריך כיון דבעלמא אית ליה דלין לה כלום והכא יש לה לפי שנכסה לראשון א"כ יצא לידי איסור שזה האיש סבור כיון שזו יש לה אע"ג דבעלמא לית לה אס כן מחזיקין אותה ודאי צבולה מצעל לראשון ולדעת כן רואים לומר שנשאתי וצונס אטורח לבית דין שודאי לא יאסרוה עלי ולכן היה לנו להפסיד כתובתה שיצא לצ"ד ולא יטעה לומר שמומרת לו ואפי' צאשת ישראל יש לנו להפסידה גזירה שיראה כהן שזו לא תאצד כתובתה ויסבור אף צבול כן ולא יצא לצ"ד אצל לרבה לא פריך מדיי כיון דבעלמא נמי יש לה ליכא למיטעי:

בגון שקידש ובעל דארתה. וכן נרין נמי להטמיד שהראשון אחר שקידש כנסה לאלתר ומת מיד ועדים מעידים שלא זינתה תחמיו דאס נבעלה חסת הראשון הכי נבעלה לפסול לה ואסורא לכהונה': **שתי תקנות הוו**. וליכא למימר דחדא תקנה הואי ומתני' קודם תקנה וצרייתא לאחר תקנה שמיקני לאלמנה מאתים דהא חזין השמא דלית להו מאתים וליכא למימר נמי דמעיקרא כי תקינו לבתולה ארבע מאות תקינו גס כן לאלמנה מאתים דלין סכרא לתקן לאלמנה מאתים אס לא אחר שראו צורך

דמוזלי צהו [הילכך מעיקרא לא ראו לשנומה משאר אלמנה וכיון דחזו דקא מוזלי צהו ראו שהיה צורך תקון להם מאתן וכיון דחזו דפרשי מיעייהו אהדרינהו למילתיהון] ולכן הוצרך לומר שמי תקנות הוו:

כיון

דמוזלי צהו [הילכך מעיקרא לא ראו לשנומה משאר אלמנה וכיון דחזו דקא מוזלי צהו ראו שהיה צורך תקון להם מאתן וכיון דחזו דפרשי מיעייהו אהדרינהו למילתיהון] ולכן הוצרך לומר שמי תקנות הוו:

כיון

לטעון ומהימן ורב אשי פ"י כל שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פ"י כיון שביהודה ממשמים והוא לא משמש אמרי' למתחלה עשה כדי להעילי עליה עלי' אבל בגליל שלא נהגו מצ' טעין איצ"פ שלא משמש. ונשמואל דאמר נאמן להפסידה ככתובה בטענת פתח חתון דליכא לביקם עלה דמלתא להחבור ר"י שושבינים. וכגון שזינה בגורת שכלו בתוליה לא או היהא ממשפחת דורקטי אבל בטענות דמים אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

עין משפט נר מצוה

עד א מיי פ"א מהל' אשות הלכה ח סמג עשין מח טושיע א"ע סימן מח סק"ף א: עה ב טושיע שס ס"ב:

תוספות ר"ד (המשך) בתולה ולא הרגישה שלא עלו במטה כדרך חתן וכלה אלא עד אז היה מערה בה ולא שתה לבה ולא ידעה וכו' פריך וליוחש שמא תחתיו זינתה והניחא שלא להפסידה כתרובתה אמרי' שמא בעלה בא עליה ולא תפסדי כתובה מספק אבל מספקא תאסר עליו כיון שעדים מעידים שלאחר שנכסה לא בא עליה והיא נמי לא טענה טענה דריתא תאסר עליו מספק שמא תחתיו זינתה ולחכי אצטריך רב שרביא לומר שקידש ובעל לאלתר שיצאנו מזה הספק ויש כאן ספק שמא בעולה הייתה מקודם לכן והרי מקחו מקח טעות בזה הספק אנו תולין כי בעלה אמתיניתין פריך דקתני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקינן ליה לבוא לב"ד ולא מחבור אס זינתה תחתיו אם לאו ושמא אסורה לו דשכלמא אהך דלעיל דאמרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה לא מקשי' דא"ל כשכא קוד"ר באו עדים שזינתה ובעל לכן אבל הכא קתני אין יכול לטעון מתוך כך לא יבא לב"ד אמר רב שרביא כשקידש ובעל לאלתר. פ"י שלא פירשה ממנו בין קידושין לבעלה דודאי לא ניוחש לזינתה: **מתני'** האובל אצל חמיו ושמא אצרייתא אמאי יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה. אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים כתובתן מנה ב"ד של כהנים היה גובין לבתולת ד' מאות וזו ולא מיהו בידם כהנים: תניא א"ר יהודה בראשונה ביהודה היה מתידיס את החתן ואת הכלה שנה אחת קודם בניסותן לחופה כדי שיהיה לבו גס בה ובגליל לא היו עושים כן. ביהודה בראשונה היה מעמידים אחד ואחד כדי למשמש בתוליה במשפחהו שלא יקללנו על זה ולא יראה לו דם בתולים ויאבדו חזו תביא מפה שיש עלי' טפת דם ובגליל לא היו עושים כן. וכל שלא נהגו כמנהג זה אינו יכול לטעון טענת בתולים. שהרי נתייחד עמה. אבל נהג מנהג גליל ולא נתייחד יכול לטעון ואע"פ שלא היו שם שושבינים יכול לטעון ומהימן ורב אשי פ"י כל שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פ"י כיון שביהודה ממשמים והוא לא משמש אמרי' למתחלה עשה כדי להעילי עליה עלי' אבל בגליל שלא נהגו מצ' טעין איצ"פ שלא משמש. ונשמואל דאמר נאמן להפסידה ככתובה בטענת פתח חתון דליכא לביקם עלה דמלתא להחבור ר"י שושבינים. וכגון שזינה בגורת שכלו בתוליה לא או היהא ממשפחת דורקטי אבל בטענות דמים אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

^[1] ז"ל והמורה פירש. וי"ל דרש"י ז"ל פירש.